

INKLYUZIV JAMIYAT SARI INKLYUZIV TA'LIMNI RIVOJLANTIRISH

**Ergasheva Nargiza
Xudoyberdiyevna**

*Sirdaryo viloyati Guliston shaxar
Davri ko'chasi 62- uy. 6- maktab
Boshlang'ich sinif o'qituvchisi*

Abstract

Inklyuziv ta'lim chinakam inklyuziv jamiyat qurish yo'lida asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu ilmiy maqola inklyuziv ta'limning jamiyatni o'zgartirish katalizatori sifatidagi ahamiyatini o'rganadi, ta'lim tizimlarida va undan tashqarida inklyuzivlik madaniyatini tarbiyalash uchun zarur bo'lgan tamoyillar, imtiyozlar, muammolar va strategiyalarga urg'u beradi. Inklyuziv ta'lim va kengroq inklyuziv jamiyat tushunchasi o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni o'rganish orqali ushbu maqola ta'limning xilma-xillik, tenglik va ijtimoiy hamjihatlikni rivojlantirishda muhim rolini yoritishga qaratilgan.

Keywords :

inklyuziv ta'lim, inklyuziv jamiyat, xilma-xillik, tenglik, ijtimoiy birlik

Kirish:

Inklyuziv ta'lim ta'lim muassasalarida tenglik, xilma-xillik va foydalanish imkoniyatlarini qamrab oladi va barcha o'quvchilarning kelib chiqishi, qobiliyati yoki farqlaridan qat'i nazar, ularning turli ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan. Biroq, inklyuziv ta'lim ko'لامي shunchaki sinf amaliyotidan oshib ketadi; u kengroq jamiyat tuzilishi bilan o'zaro bog'lanib, barcha shaxslar uchun munosabatlar, siyosat va imkoniyatlarga ta'sir qiladi. Ushbu maqola inklyuziv ta'lim va inklyuziv jamiyatni ro'yobga chiqarish o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni o'rganib chiqadi, ta'limning uyg'un va teng huquqli ijtimoiy muhitni shakllantirishdagi muhim rolini ta'kidlaydi.

Inklyuziv ta'lim tamoyillari:

Inklyuziv ta'limning zamirida uni amalga oshirish va samaradorligini belgilovchi bir qancha asosiy tamoyillar yotadi. Ushbu tamoyillar quyidagilarni o'z ichiga oladi, lekin ular bilan cheklanmaydi:

1. Tenglik va foydalanish imkoniyati: Ijtimoiy-iqtisodiy holati, qobiliyatlari va madaniy kelib chiqishidan qat'i nazar, barcha shaxslar uchun sifatli ta'lim olishdan teng huquqli foydalanishni ta'minlash.

2. Xilma-xillik va hurmat: O'quvchilarning xilma-xilligini qadrlash va hurmat qilish, individual farqlarni tan olish va nishonlash.

3. Hamkorlik va qo'llab-quvvatlash: Turli ehtiyojlarga ega bo'lgan o'quvchilarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash uchun o'qituvchilar, talabalar, oilalar va jamoalar o'rtasida hamkorlikdagi hamkorlikni rivojlantirish.

4. Individuallashtirish va farqlash: Shaxsiylashtirilgan ta'lim yondashuvlari orqali har bir o'quvchining o'ziga xos ta'lim uslublari, kuchli tomonlari va muammolarini tan olish va hal qilish.

5. Inklyuziv muhit: Barcha shaxslarni qabul qilish, hamdardlik va tegishli bo'lishga yordam beradigan mehmondo'st va qo'llab-quvvatlovchi o'quv muhitini yaratish.

Inklyuziv ta'limning afzalliklari:

Inklyuziv ta'lim amaliyotini qabul qilish nafaqat individual o'quvchilar uchun, balki butun jamiyat uchun juda ko'p foyda keltiradi. Asosiy afzalliklardan ba'zilari quyidagilardan iborat:

O'quv natijalarining yaxshilanishi: Inklyuziv ta'lim barcha talabalarning akademik yutuqlari, ijtimoiy-emotsional rivojlanishi va umumiy farovonligiga yordam beradi.

Inklyuziv ta'lim barcha talabalar uchun akademik yutuqlar, ijtimoiy-emotsional rivojlanish va umumiy farovonlik bo'yicha ta'lim natijalarini yaxshilash uchun kuchli katalizator bo'lib xizmat qiladi. Inklyuziv ta'lim xilma-xillikni o'zlashtirib, hamkorlikni rivojlantirish va qo'llab-quvvatlovchi muhitlarni yaratish orqali turli xil kelib chiqishi va qobiliyatlari bo'lgan o'quvchilarning har tomonlama o'sishi va muvaffaqiyatiga yo'l ochadi.

Ilmiy muvaffaqiyat:

Inklyuziv ta'lim har bir talaba qadrlanadigan va akademik muvaffaqiyatga erishish uchun teng imkoniyatlar yaratadigan muhitni rivojlantiradi. Turli xil ta'lim uslublari, kuchli tomonlari va ehtiyojlarini tan olish va ularga e'tibor qaratish orqali o'qituvchilar o'qitishni individual talablarga moslashtirishi mumkin va shu bilan o'quvchilarning faolligi va ta'lim natijalarini maksimal darajada oshirishi mumkin. Tadqiqotlar doimiy ravishda inklyuziv sinflar nafaqat o'quv samaradorligini oshirishini, balki motivatsiya, o'z-o'zini samaradorligini oshirish va mavzuni chuqurroq tushunishga yordam berishini doimiy ravishda ko'rsatmoqda.

Ijtimoiy-hissiy rivojlanish:

Inklyuziv ta'lim talabalarning ijtimoiy va hissiy farovonligini tarbiyalash uchun akademik muvaffaqiyatdan tashqarida. Inklyuziv sinflar turli millatga mansub o'quvchilar o'rtasida o'zaro munosabatlarni rivojlantirish orqali hamdardlik, hamkorlik va tegishlilik tuyg'usini rivojlantiradi. Talabalar farqlarni qadrlashni, shaxslararo munosabatlarni rivojlantirishni va tengdoshlari bilan mazmunli munosabatlarni o'rnatishni o'rganadilar. Ushbu ijtimoiy-emotsional o'sish talabalarning umumiy rivojlanishi uchun juda muhimdir va ularni zamonaviy dunyoning murakkabliklarida chidamlilik va hamdardlik bilan harakat qilish uchun vositalar bilan jihozlaydi.

Umumiy farovonlik:

Inklyuziv ta'limning yaxlit yondashuvi o'quvchilarning umumiy farovonligiga, ularning jismoniy, aqliy va hissiy salomatligini qamrab oladi. Qo'llab-quvvatlovchi va inklyuziv o'quv muhiti stressni kamaytirishga, o'z-o'zini hurmat qilishni oshirishga va

o'quvchilarda o'ziga xoslikni ijobiy his qilishga yordam beradi. Talabalar o'zlarining ta'lim yo'llarida qabul qilingan, hurmatli va qo'llab-quvvatlanayotganini his qilsalar, ular ko'proq farovonlik darajasini boshdan kechiradilar, bu esa ruhiy salomatlik natijalarini yaxshilashga va umumiy hayotdan qoniqishga olib keladi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, inklyuziv ta'lim barcha o'quvchilar uchun akademik yutuqlar, ijtimoiy-emotsional rivojlanish va umumiy farovonlikni rag'batlantirish orqali ta'lim natijalarini oshirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Turli xillikni qabul qilish, hamkorlikni rivojlantirish va inklyuziv muhit yaratish orqali o'qituvchilar o'quvchilarga akademik, hissiy va ijtimoiy jihatdan gullab-yashnashi uchun kuch berishi mumkin, bu esa yanada adolatli va inklyuziv jamiyat uchun poydevor qo'yishi mumkin.

Ushbu ishlanma inklyuziv ta'lim turli xil kelib chiqishi va qobiliyatlari bo'yicha o'quvchilarning akademik yutuqlari, ijtimoiy-emotsional rivojlanishi va umumiy farovonligiga ijobiy ta'sir ko'rsatish orqali ta'lim natijalarini qanday sezilarli darajada oshirishini ta'kidlaydi.

2. Empatiya va tushunishni rag'batlantirish: Turli kelib chiqishi bo'lgan shaxslar o'rtasida o'zaro munosabatlarni rivojlantirish orqali inklyuziv ta'lim hamdardlik, bag'rikenglik va o'zaro tushunishni rivojlantiradi.

3. Fuqarolikka tayyorgarlik: Inklyuziv ta'lim o'quvchilarni plyuralistik jamiyatda faol va mas'uliyatli fuqarolar bo'lish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar, qarashlar va qadriyatlar bilan qurollantiradi.

4. Driminatsiya va stigmani kamaytirish: Stereotiplarga qarshi chiqish va inklyuzivlikni rag'batlantirish orqali ta'lim turli xil o'ziga xosliklar bilan bog'liq kamsitish va stigmani kamaytirishda muhim rol o'ynaydi.

Qiyinchiliklar va strategiyalar:

Inklyuziv ta'limning chuqur afzalliklariga qaramay, uni samarali amalga oshirishga bir qancha muammolar to'sqinlik qilmoqda. Bu qiyinchiliklarga yetarli resurslar, cheklangan o'qituvchilar malakasi, munosabatdagi to'siqlar va tizimli tengsizliklar kiradi. Ushbu muammolarni hal qilish va inklyuziv amaliyotlarni rivojlantirish uchun quyidagi strategiyalar muhim ahamiyatga ega:

1. Kasbiy rivojlanish: Inklyuziv amaliyotlarni amalga oshirishda o'qituvchilarning salohiyatini oshirish uchun doimiy treninglar va malaka oshirish imkoniyatlarini taqdim etish.

2. Siyosat islohoti: Barcha o'quvchilar uchun teng foydalanish va imkoniyatlarni ta'minlash maqsadida institutsional va hukumat darajasida inklyuziv siyosatni qo'llab-quvvatlash.

3. Hamjamiyat ishtiroki: Inklyuzivlik va hamkorlik madaniyatini rivojlantirish uchun oilalar, jamoalar va manfaatdor tomonlarni ta'lim jarayoniga jalb qilish.

4. Umumjahon o'rganish uchun dizayn: O'quvchilarning turli ehtiyojlariga javob beradigan va foydalanish mumkin bo'lgan o'quv muhitini yaratish uchun universal dizayn tamoyillarini amalga oshirish.

Inklyuziv jamiyat sari:

Inklyuziv ta'lim xilma-xillik, tenglik va ijtimoiy hamjihatlik bilan ajralib turadigan inklyuziv jamiyatni rivojlantirish uchun kuchli katalizator bo'lib xizmat qiladi. Inklyuziv amaliyotni ta'lim tizimlari va jamiyat tuzilmalariga kiritish orqali biz

har bir shaxs qadrlanadigan va o'z salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish uchun kuchga ega bo'lgan adolatli, empatik va uyg'un dunyoga yo'l ochamiz. Biz inklyuziv jamiyatlar qurishga intilayotgan ekanmiz, ta'limning munosabatni shakllantirish, empatiyani rivojlantirish va ijtimoiy o'zgarishlarni rag'batlantirishda o'zgartiruvchi kuchini tan olishimiz zarur.

Xulosa:

Xulosa qilib aytish mumkinki, inklyuziv ta'lim yanada inklyuziv va teng huquqli jamiyat qurishga qaratilgan sa'y-harakatlarning boshida turadi. Xilma-xillik, tenglik va qulaylik tamoyillarini qo'llab-quvvatlash va strategik aralashuvlar orqali muammolarni hal qilish orqali biz inklyuzivlik nafaqat maqsad, balki yashab turgan haqiqat bo'lgan kelajakka yo'l ochishimiz mumkin. Hamkorlikdagi sa'y-harakatlar va inklyuziv amaliyotlarga qat'iy sodiqlik orqali biz har bir insonni quchoqlaydigan, hurmat qiladigan va rivojlanish uchun teng imkoniyatlar yaratadigan dunyoni yaratishimiz mumkin.

Inklyuziv ta'lim barcha o'quvchilar uchun akademik yutuqlar, ijtimoiy-emotsional rivojlanish va umumiy farovonlikni rag'batlantirish orqali ta'lim natijalarini oshirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi. Turli xillikni qabul qilish, hamkorlikni rivojlantirish va inklyuziv muhit yaratish orqali o'qituvchilar o'quvchilarga akademik, hissiy va ijtimoiy jihatdan gullab-yashnashi uchun kuch berishi mumkin, bu esa yanada adolatli va inklyuziv jamiyat uchun poydevor qo'yishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 13-oktyabrdagi "Alohida ta'lim ehtiyojlari bo'lgan bolalarga ta'lim-tarbiya berish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4860-sonli qarori,
2. Захаренко Е. Н. и др. Новый словарь иностранных слов: свыше 25 000 слов и словосочетаний. М.: Азбуковник, 2008. 1040 с.
3. Shomaxmudova R. Inklyuziv ta'limning nazariy va amaliy asoslari. O'quvmetodik qo'llanma. Toshkent. 2007. XT "Razzoqov O.J." bosmaxonasi – B.11.